

La Biennale di Venezia 2021

La Presenza dell'architettura

Gepubliceerd op 20.05.2021 | Tekst: Véronique Patteeuw | Foto's: Filip Dujardin

De zeventiende internationale architectuurtentoonstelling van Venetië brengt dit jaar de architectuurwereld samen onder de noemer 'How Will We Live Together?' In tijden van pandemie, klimaatcrisis en transitie zullen vele landenpaviljoens in de Giardini ongetwijfeld op processen, stromen of *diagramma* inzetten en de architectuur in een zoveelste bijrol duwen. Het Belgisch paviljoen gaat daar resoluut tegenin. Op het gevaar af wereldvreemd over te komen, houdt zij, in tijden van *shifting positions*, een eloquent pleidooi vóór architectuur.

In 1980 opende de allereerste internationale architectuurtentoonstelling van Venetië met de inmiddels beroemde Strada Novissima, een imaginaire straat in het Arsenale, opgebouwd uit twintig gevels, ontworpen door evenzoveel architectenbureaus. De façades vierden destijds 'La Presenza del Passato' en verheerlijkten een postmoderne aandacht voor klassieke zuilen en frontons, omarmden figuratieve ornamenten, en speelden vrolijk met kleur en ironie.

Twintig jaar later knipoogt het Belgisch paviljoen naar die Strada Novissima. Bovenbouw architectuur realiseerde er in samenwerking met het Vlaams Architectuurinstituut 'Composite Presence'. De bezoeker loopt niet langer in een imaginaire straat, maar in een verstedelijkt landschap opgebouwd uit 50 maquettes, ontworpen door 45 bureaus. De maquettes, gerealiseerd op schaal 7/100, hebben een zekere overmaat. Je kijkt niet boven een dakenlandschap uit, maar je kunt letterlijk binnenkijken in de vele woningen, administratieve gebouwen, culturele centra, kantoren, archieven en sportinfrastructuur die als een immense driedimensionale puzzel in het Belgisch paviljoen bij elkaar werden gebracht.

Sommige projecten werden verschaald, andere gespiegeld of geknipt opdat ze in het nieuwgevormde landschap zouden passen en er de contouren van straten, pleinen, en open ruimtes in zouden aflijnen. Het politiekantoor van De Smet Vermeulen staat er bijvoorbeeld naast het kantoor-woongebouw Bailleul van Marie-José Van Hee, en de bibliotheek van Office Kersten Geers David Van Severen dialogeert er met de verbouwing van een 19de- eeuwse rijwoning door Ura. De plasticiteit van de maquettes biedt een zintuiglijke ervaring aan de tentoonstelling. Gevelbekleding, schrijnwerk en interieur realiseerde men in gebeitst

Maar dat is slechts één aspect van de tentoonstelling. Veel boeiender is de vraag naar het belang van architectuur en stedenbouw die dit heterogene stadslandschap oproept. “Hoeveel structuur hebben we nodig voor goede architectuur?”, vraagt curator Dirk Somers zich terecht af. Vlaanderen kent een minder stringente vorm van stedenbouw dan plekken als Parijs, Zürich of Amsterdam. Een architect krijgt er vaak te maken met te smalle kavels, te diepe sites, moeilijke hoekpercelen of de transformatie van binnengebieden. Die minder geconditioneerde context maakt het werk voor een ontwerper moeilijker maar ook interessanter: “ze brengt energie en plezier naar de tekentafel”, zegt Somers. ‘Composite Presence’ getuigt van die condities én van de architectuurkwaliteit die daaruit resulteert.

De tentoonstelling presenteert daarmee in zeker zin een analoge stad: de 50 architectuurprojecten werden stuk voor stuk uit hun context weggerukt maar vertonen sporen van het ontwerpwerk die die niet vanzelfsprekende context induceerde. Samen verbeelden ze een nieuwe (ideale) stad. In 1973 liet Aldo Rossi zijn student Arduino Cantafora zo'n analoge stad schilderen voor de Triënnale in Milaan. “Door monumenten te verplaatsen binnen het schilderij ontstaat een stad die we herkennen, ook al is het een plaats van louter architectonische referentie”, aldus Rossi. Maar daar waar Rossi's ‘Citta Analoga’ eerder het belang van architectuurgeschiedenis benadrukte, houdt de analoge stad die Bovenbouw componeerde een pleidooi voor architectuur tout court. Ze bespeelt daarbij het rijke spanningsveld tussen de autonomie van de architectuur en haar dienstbaarheid. Want als architectuur iets toevoegt aan een wereld die eigenlijk al compleet is, is het dan niet een uitgesproken visie? En zijn het niet juist gebouwen met een bepaalde zelfverzekerdheid die genereus en veerkrachtig genoeg zijn om een maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen? In tijden waarin elk gesprek over architectuur in *practices of change* dreigt te verzanden, brengt het Belgisch paviljoen een pleidooi om de huidige uitdagingen tastbaarheid te geven en ze in de architectuur te doen landen. Tijdens een pandemische biënnale is dat niet alleen verfrissend, maar bijzonder waardevol.

EXPO

17th International Architecture Biennale

How Will We Live Together?

When 22 May – 21 November 2021

Where City of Venice

Curator Hashim Sarkis

Info and tickets labiennale.org

Composite Presence

Where Belgian Pavilion, Giardini

Commissioner Flanders Architecture Institute

Curator Bovenbouw

Exhibitors 360, AgwA – Ferrière, Broekx-Schiepers, De Vylder Vinck Taillieu, Els Claessens en Tania Vandenbussche, Bart Dehaene, Arjaan De Feyter, Baeten Hylebos, Blaf, Bovenbouw, Bulk, Collectief Noord, Coussée & Goris, De Smet Vermeulen, Dhooge & Meganck, Dierendonckblanke, DMT, dmvA, Eagles of Architecture, Felt, Frederic Vandoninck Wouter Willems, Graux & Baeyens, Hub, Marie-José Van Hee, Meta, Murmuur, Office Kersten Geers David Van Severen, Ono, Poot, Puls, Raamwerk, Robbrecht en Daem, Schenk Hattori, Stéphane Beel, Studiolo – Koen Matthys, Tim Peeters, Tim Rogge, Tom Thys, Trans, Ura Yves Malysse Kiki Verbeeck, Van Gelder Tilleman, Vermeiren – De Coster, Vers.A

Info vai.be

Other Belgian participants

Across Borders

Abonnement

Tunnel of People

Where Lithuanian Pavilion, Calle de la Celestia

Curator Jan Boelen

Exhibitor Julijonas Urbonas

BOOK

Composite Presence

Editors Sofie De Caigny, Dirk Somers, Maarten Van Den Driessche

Authors Sofie De Caigny, Irina Davidovici, Maarten Van Den Driessche, André Loeckx, Leo Van Broeck, Christian Rapp, Kristiaan Borret, Peter Vanden Abeele, Stefan Devoldere, Edith Wouters, Katrien Embrechts, Paul Vermeulen, Louis De Mey

Graphic Design Joris Kritis with Terry Kritis

Language Dutch and English

Publisher Flanders Architecture Institute, 2021

ISBN 9789492567208

Price 29,50€

Info vai.be

Lees ook

A+ Lecture

K2S Architects

Review

Milaan als 'ambiente'

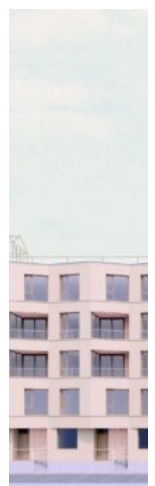
Ideas of Ambiente

History and
Bourgeois Ethics
in the Construction
of Modern Milan
1881-1969

Angelo Lunati

PARK BOOKS

Tivo

Hand crafted
for generations

vola®

[Algemene verkoopvoorwaarden](#) [Adverteren](#) [Sponsoren](#) [FAQ](#) [A+ Community](#)

Abonnement

Ondanks al onze inspanningen, was het niet mogelijk om alle rechthebbenden terug te vinden van de werken die in ons tijdschrift gepubliceerd werden, teneinde hun toestemming te bekomen voor de numerieke reproductie van hun werken. Indien u één van hen bent, gelieve dan contact met ons op te nemen op volgend adres en het nummer van het tijdschrift in kwestie te vermelden, alsook het desbetreffende werk. secretariaat@a-plus.be | Ernest Allardstraat 21, 1000 Brussel

FÉDÉRATION
WALLONIE-BRUXELLES

Vlaanderen
verbeelding werkt

